

"Астана ЭКСПО-2017" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының 2015 - 2024 жылдарға арналған даму стратегиясын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 7 сәуірдегі № 203 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2020 жылғы 4 маусымдағы № 354 қаулысы

Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. "Астана ЭКСПО-2017" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының 2015 – 2024 жылдарға арналған даму стратегиясын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2015 жылғы 7 сәуірдегі № 203 қаулысына мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

тақырыбы мынадай редакцияда жазылсын:

"QazExpoCongress" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының 2015 – 2024 жылдарға арналған даму стратегиясын бекіту туралы";

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"1. Қоса беріліп отырған "QazExpoCongress" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының 2015 – 2024 жылдарға арналған даму стратегиясы бекітілсін.";

көрсетілген қаулымен бекітілген "Астана ЭКСПО-2017" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының 2015 – 2024 жылдарға арналған даму стратегиясында:

тақырыбы мынадай редакцияда жазылсын:

"QazExpoCongress" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының 2015 – 2024 жылдарға арналған даму стратегиясы";

"Компанияның ағымдағы жай-күйін талдау" деген 1-бөлімде:

бірінші бөлік мынадай редакцияда жазылсын:

"QazExpoCongress" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамы" (бұдан әрі – Қоғам) "Астана ЭКСПО-2017" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамын құру туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 15 қаңтардағы № 11 қаулысына сәйкес құрылды.";

"Миссиясы және пайымы" деген 2-деген бөлімде:

"Миссиясы" деген кіші бөлімі мынадай редакцияда жазылсын:

"Миссиясы

Қазақстанда қаржы, білім беру, конгресс-көрме, инновация қызметі саласында озық практикаларды ілгерілететін қазіргі заманғы іскери кеңістік құру және сауда инфрақұрылымын дамыту.";

"Пайымы" деген кіші бөлімі мынадай редакцияда жазылсын:

"Пайымы

Тауар өткізу жүйесі мен бизнестің табысты дамуын қамтамасыз ету үшін қажетті инфрақұрылым мен көрсетілетін қызметтерді ұсынатын икемді басқару жүйесі бар, клиентке бағдарланған ұйым.";

"Қызметтің стратегиялық бағыттары, мақсаттары, түйінді көрсеткіштері және күтілетін нәтижелері" деген 3-бөлімде:

бірінші бөлік мынадай редакцияда жазылсын:

"Сыртқы және ішкі ортаға жүргізілген талдауды ескере отырып, миссиясы мен пайымының негізінде Қоғамды дамытудың мынадай алты стратегиялық бағыты айқындалды:

1) сервистік қызметтерді коммерцияландыруды қоса алғанда, объектілер мен мүлікті басқару;

2) ККІ өткізу және халықаралық іс-шараларға қатысу;

3) "Нұр-Әлем" сферасының жаңа іскерлік орталық символы және туристерді тарту нүктесі ретінде жұмыс істеуін қамтамасыз ету;

4) инвестициялық жобаларды іске асыру;

5) Қоғамның орнықты дамуы;

6) көтерме-тарату орталықтарын (бұдан әрі – КТО) салу және басқару.

"Нұр-Әлем" сферасы – Көрме мұрасының аса маңызды объектісі және Нұр-Сұлтан қаласының жаңа іскерлік орталығының жақсы танымал символы болып табылады. Оның табысты жұмыс істеуі Қоғам дамуының басты басымдықтарының бірі болып табылады.

Объектілер мен мүлікті басқару – бұл Қоғамның негізгі активтерінің сипатына және ЭКСПО-2017 объектілерін көрмеден кейінгі пайдаланудың мақұлданған тұжырымдамасына тікелей байланысты қызметтің түйінді бағыты болып табылады.

ККІ өткізу және халықаралық іс-шараларға қатысу Нұр-Сұлтан қаласының іскерлік орталығын және тұтастай алғанда, Қазақстан экономикасын дамыту жолында Қоғамның қолданыстағы инфрақұрылымын да, қызметкерлерінің жинақталған тәжірибесін де тиімді пайдалануға мүмкіндік береді.

Қоғамның иелігіндегі жер активтерінің әлеуетін толыққанды іске асыруға мүмкіндік беретін бағыт – инвестициялық жобаларды іске асыру.

Орнықты даму Қоғамға бизнесті жауапты жүргізу қағидаттарын енгізуге және оның инновациялық әлеуетін арттыруға, экономикалық өсуге жәрдемдесуге және Қоғамдағы экологиялық, сондай-ақ әлеуметтік әл-ауқатты қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

КТО құрылысының мемлекеттік маңызы бар және отандық өндірушіден сөреге дейін оңтайлы тауар қозғалысын қамтамасыз етуге, оның ішінде ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің өндірістік емес шығындарын азайтуға, өнімді өткізуге кепілдік беруге және тиімсіз көтерме алыпсатарлардан аулақтауға, сондай-ақ тиімді өңіраралық тауарлар ағынын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Аталған стратегиялық бағыттар Қоғам стратегиясының алдыңғы нұсқасында көзделген екі стратегиялық бағыттың екіншісін, атап айтқанда: "Нұр-Сұлтан қаласының, Қазақстанның және жалпы әлемдік экономиканың даму мүдделері үшін ЭКСПО-2017 мұрасының материалдық, технологиялық және басқа құрамдауыштарын барынша тиімді пайдалану және дамыту" бағытын дамытуға сайып келеді.

Бұл ретте АХҚО, Astana Hub, IT-университеті, ХЖТИЖО секілді бірқатар бастамаларды іске асыру басталғанын ескерсек, инновациялық инфрақұрылымды құру және дамыту бойынша Қоғамның рөлі жанданғанын атап өткен жөн. Қоғамның рөлі – аталған бастамалар оның зәкірлі жалға алушылары болып табылатындығы.

Қоғамды дамытудың ұсынылған бағыттары мемлекеттік стратегиялық құжаттарға сәйкес келеді. Стратегиялық құжаттардың ортақ сипаты экспортқа бағдарланған экономика құру, адами капиталды дамыту және цифрландырудың соңғы трендтерін ұстану болып табылады. ЭКСПО-2017 активтері негізінде жаңа іскерлік орталықты дамыту тұжырымдамасы осы міндеттерді шешуге бағытталған.

"Нұр-Әлем" сферасының жұмыс істеуі адамдардың жаңа экономика мен жасыл энергетика шарттарына бейімделуі бағытында адами әлеуетті дамытумен тікелей байланысты. Бұдан басқа, "Нұр-Әлем" сферасы – бұл инвесторлар мен технологиялық компанияларды Нұр-Сұлтан қаласында және Қазақстанда бизнесті жүргізу мүмкіндіктеріне тартуға ықпал ететін жаңа іскерлік орталықтың жарқын символы болып табылады.

Зәкірлік жалға алушыларды орналастыру үшін алаң ұсыну да мемлекеттің стратегиялық бастамаларын іске асырудың элементі болып табылады, өйткені АХҚО, Astana Hub, IT-университеті, ХЖТИЖО қаржы секторын, инновациялық бағыттарды және цифрландыруды, сондай-ақ осы бағыттардағы адами капиталды дамытатын нақты бастамаларды сипаттайды.

ККІ және мәдени ойын-сауық іс-шараларын өткізу, сондай-ақ халықаралық іс-шараларға қатысу экономиканы, қазақстандық бизнесті дамытуды, жаңа инвесторлар мен технологиялық әріптестерді тартуды, жаңа экономиканың әртүрлі қатысушылары арасындағы байланыстарды қалыптастыруды, мемлекет іс-қимылының ашықтығы мен экономикалық қызметтің қазіргі және жаңа қатысушыларының Қазақстанда бизнес жүргізу мүмкіндіктері мен шарттары туралы хабардар болуы тұрғысынан қолайлы жағдайларды қамтамасыз етуді қолдауға бағытталған. Бұл мақсаттар мемлекеттік стратегиялық бастамаларға да сәйкес келеді.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 30 мамырдағы № 577 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының "жасыл экономикаға" көшуі жөніндегі тұжырымдамасына сәйкес ЕурАзЭҚ-тың "Ғимараттар мен құрылыстардың, құрылыс материалдары мен бұйымдарының қауіпсіздігі туралы" техникалық регламентіне сәйкес келуі, объектілерді Building Research Establishment Environmental Assessment Method (бұдан әрі – BREEAM) халықаралық жүйесі бойынша

сертификаттау, жасыл технологияларды және болашақтың энергиясын ілгерілету жолымен Қоғам өзін "жасыл экономиканың" қағидаттарын ұстанатын ұйым ретінде позициялайды.

КТО желісін дамыту жобасының мақсаты ауыл шаруашылығы өнімдерін өткізуді қамтамасыз ету және КТО желісі шеңберінде ішкі азық-түлік көмегін көрсету мен азық-түлік қауіпсіздігі проблемаларын шешу үшін резервтерді қалыптастыруды қоса алғанда, ауыл шаруашылығы өнімдерін қабылдау, өткізу, өңдеу, бастапқы өңдеу және тиісінше сақтау үшін жағдайлар жасау есебінен импортты алмастыру болып табылады.

Әрбір стратегиялық бағыт бойынша стратегиялық мақсаттар жүйесі, сондай-ақ тиісті стратегиялық міндеттер мен қызметтің түйінді көрсеткіштері (бұдан әрі – ҚТК) төмендегі кестеде келтірілген және толық сипатталған.";

"Стратегиялық бағыттар, мақсаттар, міндеттер және ҚТК" деген 4-кесте мынадай редакцияда жазылсын:

"4-кесте. Стратегиялық бағыттар, мақсаттар, міндеттер және ҚТК

СТРАТЕГИЯЛЫҚ БАҒЫТ	МАҚСАТТАР	МІНДЕТТЕР	ҚТК
Сервистік көрсетілетін қызметтерді коммерцияландыруды қоса алғанда, объектілер мен мүлікті басқару	1	2024 жылы кеңсе және сауда мүлкін жалға беруден түсім 11,1 млрд. теңге	Бағыт бойынша түсім – 2024 жылға қарай 11,1 млрд. теңге
		Маркетинг пен сату процестерін және клиенттермен өзара қарым-қатынасты күшейту	
		Активтердің өмірлік циклін басқару процестерін енгізу	
ККІ өткізу және халықаралық іс-шараларға қатысу	2	Объектілерді басқару жөніндегі процестерді аутсорсингке беруді қамтамасыз ету	Бағыт бойынша түсім – 2024 жылы 7,4 млрд. теңге
		ККІ өткізуден түскен түсім 7,4 млрд. теңге 2024 жылы	
		Іс-шаралар портфелін қалыптастыру және басқару	
ККІ өткізу және халықаралық іс-шараларға қатысу	3	ККІ үшін алаңдарды басқару моделін енгізу	ЭКСПО-ның мамандандырылған көрмелеріндегі қазақстандық павильонға келушілер саны – кемінде 1 млн. адам
		Халықаралық көрмелерге, оның ішінде ЭКСПО-2020 Дубай, ЭКСПО 2023 Буэнос-Айрес және ЭКСПО-2025 Осака көрмелеріне қатысу	
		ЭКСПО, оның ішінде ЭКСПО 2020 Дубай, ЭКСПО 2023 Буэнос-Айрес, ЭКСПО 2025 Осака мамандандырылған және әлемдік көрмелерге табысты қатысуды қамтамасыз ету	Қоғамның 2021 жылға қарай халықаралық 2 іс-шараға қатысуы
		Қазақстандық мемлекеттік және квазимемлекеттік құрылымдар қатысатын халықаралық іс-шараларға қоғамды тартуды қамтамасыз ету	
		2024 жылға қарай Сфераға келетіндер	"Нұр-Әлем" сферасының контентін үнемі жаңартып тұратын функция құру

"Нұр-Әлем" сферасының жаңа іскерлік орталықтың символы, туристерді тарту нүктесі ретінде жұмыс істеуін қамтамасыз ету	4	санын жылына 350 мың адамға дейін арттыру	Интернет-маркетинг функциясын күшейту Икемді баға саясатын енгізу	2024 жылға қарай Сфераға келушілердің саны – 350 мың адам
	5	2024 жылға қарай "Нұр-Әлем" сферасындағы жалпы кірістер құрылымында қосымша түсімнің (билеттерді қоспағанда) 10 % үлесіне қол жеткізу	Бөлшек сауда нүктелерін дамыту Қосымша көрсетілетін қызметтер мен ойын-сауықтарды енгізу	"Нұр-Әлем" сферасының жалпы түсіміндегі қосымша кірістің (билеттерді қоспағанда) үлесі – 2024 жылға қарай 10 %
Инвестициялық жобаларды іске асыру	6	Инвестициялық жобаларды іске асырудан ақша қаражатын алу –2024 жылға қарай 5 млрд. теңге	2024 жылға дейін Қоғам теңгеріміндегі бос жер учаскелерін пайдалану арқылы инвестициялық жобаларды іске асыру	2024 жылға қарай іске асырылған инвестициялық жобалардан 5 млрд. теңге көлемінде ақша қаражаты
			Инвестициялық жобаларды іске асыру мониторингі, инвестициялық жобалар бойынша міндеттемелердің толық орындалуына қол жеткізу	
Қоғамның орнықты дамуы	7	Әлеуметтік жауапкершілік стандарттарын жоғарылату	Әлеуметтік әріптестік қағидаты негізінде әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу	Персоналдың тартылу дәрежесі – 2024 жылға 70 %
			Кадрларды үздіксіз даярлау жүйесін қалыптастыру	2024 жылға қарай кадрлардың тұрақтамауы 15 %-дан кем
	8	2024 жылға қарай операциялық шығынсыздыққа қол жеткізу	Қызмет көрсетудің сенімділікке бағдарланған жүйесін енгізу (RCM)	Қоғамның EBITDA margin >2024 жылы 15 %
			Ресурстарға шығыстарды қысқарту үшін "ақылды" технологияларды енгізу	
	9	Қоғамның 2020 жылға қарай өзгеруі	Бизнес-процестердің нысаналы моделін енгізу	2021 жылға қарай бизнес-процестердің нысаналы моделіне 100 % көшу
			Ұйымдық құрылымды жетілдіру Қызмет тиімділігі көрсеткіштерінің оңтайландырылған жүйесін енгізу	2021 жылға қарай ұйымдық құрылымының нысаналы моделіне 100 % көшу
			КТО желісін салу	2022 жылға қарай КТО құрылысына жер учаскелерін алу (бөлу, беру және ресімдеу)

КТО салу және басқару	10	Қазақстан Республикасының аумағында және одан тыс жерлерде тауар өткізу жүйесін құру	2023 жылға қарай КТО салу* – 24 КТО
		КТО желісін басқару	Мемлекеттік-жекешелік әріптестік қағидаттары негізінде басқарушы компанияны тарту – 2023 жылға қарай кемінде 1 оператор

Еркертпе:

*Салу құрылыстың жобалау-сметалық құжаттамасын әзірлеуді, сараптаманы, бюджеттеуді, мердігерді анықтауды, КТО салуды қамтиды.

Құрылыстың аяқталуына қарай пайдалануға беру.";

мынадай мазмұндағы 3.6-кіші бөліммен толықтырылсын:

"3.6 КТО салу және басқару

Бастапқы кезеңде КТО қызметін басқаруды Қоғам жүзеге асырады. Кейіннен КТО желісінің қызметін тиімді бірлесіп басқару мақсатында мемлекеттік-жекешелік әріптестік қағидаттары негізінде жеке компанияларды тарту көзделеді.

Бұл шара шығыстарды кәсіби оңтайландыру жолымен объектілерді ұстауға және жабдықтарды пайдалануға арналған шығыстарды едәуір қысқартуға мүмкіндік береді. Бұл ретте, тартылатын басқарушы компания көтерме-сауда қызметін жүргізуде және көтерме-сауда инфрақұрылымын басқаруда бірегей тәжірибесі болуға тиіс.

Әлемдік тәжірибе көрсетіп отырғандай, көтерме ауыл шаруашылығы нарықтарынан тұратын тауар өткізетін инфрақұрылымды құру ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің өткізу нарықтарына еркін қол жеткізуін қамтамасыз етеді, өнімнің сақталуына, қажетті сату алдындағы дайындық пен өңдеуге кепілдік береді, бұл өнімнің сапасын арттыруға және оны уақтылы өткізуге мүмкіндік береді.

Ауыл шаруашылығы нарықтарын КТО деп аталатын мамандандырылған ірі орталықтарға осылайша біріктіру көп функциялы инфрақұрылымдық сауда-логистикалық кешендерді білдіреді, олар негізгі бағытына байланысты сақтау, тарату, сауда-саттық және оларды қоса атқару сияқты бірнеше түрге бөлінетін.

Бұл ретте, КТО – бұл қойма үй-жайларынан, павильондардан және ішкі, сыртқы нарықтарда көтерме сауда жасау үшін азық-түлік тауарларын сатып алу, дайындау, бөлу және өзге де операцияларды орындауға арналған арнайы жабдығы бар басқа да үй-жайлардан тұратын көп функциялы инфрақұрылымдық сауда-логистикалық кешені.

Осы бағыт шеңберінде Қоғам мынадай мақсат қояды:

3.6.1 № 10 мақсат: Қазақстан Республикасының аумағында және одан тыс жерлерде тауар өткізу жүйесін құру

Тауар өткізу жүйесін дамыту үшін КТО желісін құру қажеттігі қолданыстағы баға белгілеу жүйесінің тиімсіз болуына және жеміс-көкөніс өнімдеріне бағаның жоғары

құбылмалылығына, өндірістік инфрақұрылыммен жеткіліксіз қамтамасыз етілуіне және соның салдарынан отандық ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілер өнімдерінің жоғары ысыраптары мен төмен бәсекеге қабілеттілігіне негізделген.

КТО құрылысының мемлекеттік маңызы бар және өнімді қайта бөлудің тиімді өңіраралық арналарын құруға мүмкіндік береді. Міндетті түрде КТО желісі арқылы өтетін тауарлардың барлық ағындары цифрланады және КТО алаңдарында электрондық сауда алаңдары, оның ішінде экспортқа бағдарланған сауда алаңдары орналастырылатын болады.

Әр КТО тауардың есебін 1 палетаға дейінгі дәлдікпен жүргізуге, сондай-ақ тауардың орналасқан жері мен көлемін қадағалауға мүмкіндік беретін сақтау қуатын басқару жөніндегі интеграцияланған автоматтандырылған ақпараттық жүйемен жарақтандырылатын болады.

Тиісінше, мыналар осы мақсатқа қол жеткізу тиімділігінің түйінді көрсеткіші болып табылады:

1-міндет: КТО желісін салу

1-ші ҚТК: 2022 жылға қарай КТО салуға жер учаскесін алу (беру және бөлу немесе ресімдеу):

Осы бағытты табысты іске асыру мақсатында жергілікті атқарушы органдар КТО құрылысы үшін 5 жер учаскесін іріктеп, Қоғамға беретін болады.

Әрбір нақты КТО-ның инфрақұрылымдық толтырылуы мен орналасқан жерін таңдау географиялық ерекшелікке, өндіріс және тұтыну орталықтарына жақын болуына, сондай-ақ өңірдің сипаттамаларына негізделетін болады. Бұл ретте, ауыл шаруашылығы өнімдерін сақтауға мамандандырылған КТО-ны ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге барынша жақын орналастыру жоспарлануда, бұл өнімнің қажетті ассортиментін жинақтауды және өңдеуді қамтамасыз етуге мүмкіндік береді, сондай-ақ фермерлерге тұқым салу және ауыл шаруашылығы құралдарын жалдау және механикаландыру бойынша қажетті қызметтер көрсетеді.

2-ші ҚТК: КТО салу – 2023 жылға қарай 24 КТО салу

2023 жылға қарай елдің барлық аумағы бойынша КТО 24 объектісін салуды, пайдалануға беруді және іске қосуды қамтамасыз ету. Жобаны іске асырудың жалпы құны 237,5 млрд. теңгені құрайды.

КТО-ның қысқаша сипаттамасы

Сақтауға мамандандырылған КТО фермерлерге өз өнімдерін сақтауды, орауды және жеткізуді ұйымдастыруға мүмкіндік бере отырып, ауыл шаруашылығы өндірісі орталықтарына жақын орналасады. Мұндай КТО-ның саны мен қуаты материалдық ағындарға, логистикаға және өндіріс стратегиясына байланысты болады. Функционалдық тұрғыдан КТО-лар бұл ауыл шаруашылығы өнімдерін сатып алуды және қабылдауды жүзеге асырады, жеміс-көкөніс өнімдерін калибрледі, орауды және өлшеп-орауды, сақтауды және бөлуді қамтамасыз етеді, сондай-ақ жергілікті

фермерлерге өнімді ветеринарлық және фитосанитарлық талдау, тұқымдарды, көшеттерді, жем-шөпті сату бойынша қызметтер көрсетеді, көкөніс сақтау қоймасын, ауыл шаруашылығы механизациясын және құрал-саймандарды жалға береді. Жалпы, бұл КТО-лар жергілікті жерлерде ауыл шаруашылығы тауарларын өндірушілерді дамытуға ықпал ететін болады. Бұдан әрі, осы КТО-да дайындалған ауыл шаруашылығы өнімдерінің ассортименті сату мен таратуға мамандандырылған КТО-лар арқылы тасымалданатын және сатылатын болады.

Сату мен таратуға мамандандырылған КТО, өз кезегінде, сақтау, буып-түю, тиеу-түсіру, логистика мен тасымалдауды ұйымдастыру жөніндегі функционалдан басқа, өнімнің қадағалануын, оның сапасын бақылауды, тамақ қауіпсіздігін, қалдықтарды қайта өңдеуді қамтамасыз ететін болады, сондай-ақ қаржыландыру, маркетинг, импорт пен экспортты ұйымдастыру мәселелері бойынша жәрдем көрсетеді.

Бұл ретте, сату мен таратуға мамандандырылған КТО көлемді өткізу нарығы, дамыған көлік инфрақұрылымы бар, сондай-ақ географиялық жағынан тиімді орналасқан ірі қалаларға жақын орналасатын болады. Олардың ретке келтіріліп жұмыс істеуі ауыл шаруашылығы өнімдерін сатып алуды едәуір жеңілдетеді. Өндірушілердің КТО базасында шоғырлануы бәсекелес ортаны жақсартады, бұл, өз кезегінде, ауыл шаруашылығы өнімі бағасының ауытқуын реттеуге мүмкіндік береді. Ал КТО-да кедендік терминалдың болуы жүктерді ресімдеу рәсімін айтарлықтай жеделдетуге мүмкіндік береді, бұл тауардың айналымын арттырады.

Барлық КТО тауардың есебін 1 палетаға дейінгі дәлдікпен жүргізуге, сондай-ақ тауардың орналасқан жері мен көлемін қадағалауға мүмкіндік беретін сақтау қуатын басқару жөніндегі интеграцияланған автоматтандырылған ақпараттық жүйемен жарақтандырылатын болады.

Ақпараттық алмасу процесінде бір-бірімен тығыз және үйлесімді өзара іс-қимыл жасайтын КТО-ның бүкіл жүйесін қалыптастыру азық-түліктің артық мөлшерін өңірлік көтерме орталықтардан таратуды қамтамасыз етеді, сондай-ақ тауарлардың тиімді өңіраралық ағындарын қамтамасыз етеді. Ауыл шаруашылығы өнімінің көлемі/бағасы жөніндегі ақпаратты шоғырландыру және талдау жекелеген тауар позицияларының бөлінісінде талдау жүргізуге мүмкіндік береді, оларға кеңінен қол жеткізу ауыл шаруашылығы өніміне әділ бағаны қалыптастыруға, сондай-ақ биржалық сауданы дамытуға ықпал ететін болады.

Осы стратегиялық бағытты сәтті іске асырудың нәтижесінде КТО желісі ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілерге, логистикалық компанияларға, көтерме сауда жасаушыларға, фермер кооперативтеріне және ауыл шаруашылығы өнімдерін сатып алуды, сатуды, сақтауды, өңдеуді, өлшеп-орауды, тасымалдауды, тарату мен сатуды, тиісті фитосанитариялық және ветеринариялық бақылауды, ауыл шаруашылығы өнімдерін тиімді өңіраралық қайта бөлуді, сондай-ақ азық-түліктің сыртқы сауда ағындарына кедендік қызмет көрсетуді ұйымдастыру жөніндегі желілік ритейлдерге

қызмет көрсету бойынша КТО желісінің бірыңғай өңірлік платформасын қалыптастыратын болады.

2-міндет: КТО желісін басқару

1-ші ҚТК: Мемлекеттік-жекешелік әріптестік қағидаттары негізінде басқарушы компанияны тарту – 2023 жылға қарай кемінде 1 операторды тарту.

Бастапқы кезеңде КТО қызметін басқаруды Қоғам жүзеге асырады.

Кейінен КТО желісінің қызметін тиімді бірлесіп басқару мақсатында мемлекеттік-жекешелік әріптестік қағидаттары негізінде жеке компанияларды тарту көзделеді. Бұл шара шығындарды кәсіби оңтайландыру жолымен объектілерді ұстауға және жабдықтарды пайдалануға арналған шығыстарды едәуір қысқартуға мүмкіндік береді. Бұл ретте, тартылатын басқарушы компанияның көтерме-сауда қызметін жүргізуде және көтерме-сауда инфрақұрылымын басқаруда бірегей тәжірибесі болуға тиіс.";

"Тәуекелдерді басқару жүйесі" деген 4-бөлімде:

"Стратегиялық тәуекелдер" деген 4.1-кіші бөлім мынадай редакцияда жазылсын:

"4.1 Стратегиялық тәуекелдер

Жүргізілген талдау барысында анықталған Қоғамның стратегиялық тәуекелдері мынадай:

Көрменің мұрасы – "Нұр-Әлем" сферасы:

- 1) Сфераға келушілер үлесінің төмен болуына байланысты кірістің төмендеуі;
- 2) орташа чектің төмендеуі есебінен кірістің төмендеуі;
- 3) Сфераның зақымдануына байланысты шығасылар;

коммерциялық жылжымайтын мүлік:

1) коммерциялық алаңдардың жеткіліксіз пайдаланылуына байланысты кірістің төмендеуі;

2) клиенттерді жоғалту салдарынан кірісті жоғалту (бизнес-орталықтың зәкірлік бастамалары мен клиенттері);

3) зәкірлік жалға алушыларға коммерциялық алаңдарды жалдаудан түсетін кірістің төмендеуі;

4) активтердің зақымдануына байланысты шығасылар;

ККІ өткізу және халықаралық іс-шараларға қатысу:

1) мемлекеттік және квазимемлекеттік ККІ алмауы;

инвестициялық қызмет:

1) инвесторлардың мүдделілігінің төмен деңгейіне байланысты активтердің өткізілмеуі;

2) инвестициялық жобаларды дербес іске асыруға құзыреттіліктің жеткіліксіз деңгейіне байланысты шығасылардың ұлғаюы;

орнықты даму:

1) Қоғам құрылымдарының тиімділіктің түйінді көрсеткіштеріне қол жеткізбеуі;

- 2) кадрлардың тұрақтамауының өсуіне байланысты Қоғам шығасыларының өсуі;
- 3) операциялық шығынсыздыққа қол жеткізбеу;
- 4) "жасыл" технологияларды дамытуға бейілсіздік;

КТО дамыту:

- 1) елдің ішкі нарығында ұқсас өнім импортының ұлғаюы;
- 2) өндірістің болжамды ұлғаюына байланысты өнімді қайта өңдеу, сақтау, өңдеу, тарату бойынша қуаттардың тапшылығы;

3) нарықтың әлсіз құрылымдалуы, оның ішінде азық-түлікпен мәмілелерді шоғырландыратын және қызмет көрсететін кәсіби және мамандандырылған көтерме компаниялардың жеткіліксіздігі, мамандандырылған ұлттық логистикалық операторлардың жеткіліксіздігі;

- 4) азық-түлікке қалыптасқан мемлекеттік тапсырыстың болмауы.";

"Стратегиялық көрсеткіштерге қол жеткізбеу тәуекелдері" деген 4.3-кіші бөлім мынадай редакцияда жазылсын:

"4.3 Стратегиялық көрсеткіштерге қол жеткізбеу тәуекелдері"

Қоғамның даму стратегиясын табысты іске асыру мақсатында нысаналы стратегиялық көрсеткіштерге қызметтің алты негізгі бағытының шеңберінде қол жеткізуді қамтамасыз ету қажет:

- 1) "Нұр-Әлем" сферасының жаңа іскерлік орталықтың символы ретінде және туристерді тарту нүктесі ретінде жұмыс істеуі:

сфераның толтырылуы – келудің нысаналы мәніне қол жеткізу;

қосымша кіріс үлесі – Сфера кірістерінің құрылымындағы қосымша кірістің нысаналы мәніне қол жеткізу;

- 2) сервистік көрсетілетін қызметтерді коммерцияландыруды қоса алғанда, объектілер мен мүлікті басқару:

коммерциялық жылжымайтын мүлікті басқару бойынша қызметтің кірістілігі – жалдау мөлшерлемелерін басқарудан, объектілердің толтырылуын қамтамасыз етуден және объектілерді ұстау шығыстарын оңтайландырудан тұрады;

- 3) ККІ өткізу және халықаралық іс-шараларға қатысу:

ККІ бағыты шеңберінде қызметтің кірістілігі – кірісі барынша жоғары іс-шараларды басқару мен таңдаудан тұрады;

- 4) инвестициялық жобаларды іске асыру:

инвестициялық жобаларды табысты аяқтау;

нысаналы ақша қаражатын алу;

- 5) Қоғамның орнықты дамуы:

әлеуметтік жауапкершілікті арттыру – кадрлардың тұрақтамауын басқарудан және персоналдың барынша тартылуын қамтамасыз етуден тұрады;

Қоғамды трансформациялау – бизнес-процестердің және ұйымдық құрылымның мақсатты моделіне көшуден, сондай-ақ оңтайландырылған қызметтің тиімділік көрсеткіштерінің жүйесін енгізуден тұрады;

оң EBITDA margin қамтамасыз ету арқылы операциялық шығынсыздыққа қол жеткізу;

б) КТО салу және басқару:

жер учаскелерін алу;

КТО салу;

мемлекеттік-жекешелік әріптестік қағидаттары негізінде басқарушы компанияны тарту.

Стратегиялық бастамалар іске асырылмаған жағдайда осы стратегиялық көрсеткіштерге қол жеткізбеу тәуекелі жоғары. Бұл тәуекелдерді бақылау үшін Қоғам стратегиялық бастамаларды табысты енгізуге, сондай-ақ макроэкономикалық конъюнктураның өзгеруіне, қоғамдағы жаңа трендтер мен көңіл-күйлер бөлігінде сыртқы ортаға жедел мониторинг жүргізуге баса назар аударуы қажет.";

"Стратегиялық бастамаларды іске асыру бойынша іс-қимылдарды орындамау тәуекелдері" деген 4.4-кіші бөлім мынадай редакцияда жазылсын:

"4.4 Стратегиялық бастамаларды іске асыру бойынша іс-қимылдарды орындамау тәуекелдері

Қоғамның өзектендірілген Даму стратегиясының шеңберінде қызметтің алты түйінді бағытын атап көрсетуге болады:

"Нұр Әлем" сферасының жаңа іскерлік орталықтың символы ретінде және туристерді тарту нүктесі ретінде жұмыс істеуін қамтамасыз ету;

объектілер мен мүлікті басқару, сервистік көрсетілетін қызметтерді коммерцияландыру;

ККІ өткізу және халықаралық іс-шараларға қатысу;

инвестициялық жобаларды іске асыру;

Қоғамның орнықты дамуы;

КТО салу және басқару.

Стратегияны іске асыру және Қоғам қызметінің әрқайсысын дамыту барысында олардың орындалмауының және стратегиялық жобаларды іске асыруды уақтылы орындамаудың елеулі тәуекелдері бар.

"Нұр-Әлем" сферасының алдағы қызметі бағытының шеңберінде мынадай тәуекелдерді атап көрсетуге болады:

жұмыс істемейтін экспонаттарға байланысты "Нұр-Әлем" сферасына келудің азаюы . Бұл тәуекел музей экспонаттарының істен шығуына байланысты туындауы мүмкін. Оны предиктивті техникалық қызмет көрсету және жөндеу процесін енгізу арқылы бақылауға болады;

маркетинг бөлігінде қате орындалған жұмысқа байланысты "Нұр-Әлем" сферасына келушілер санының төмендеуі. Бұл тәуекел мақсатты аудиторияны дұрыс таңдамау, "Нұр-Әлем" сферасын бұрыс байланыс арналары арқылы ілгерілету, "Нұр-Әлем" сферасының клиенттері үшін тартымдылық деңгейі төмен контентті қалыптастыру және т.б. байланысты болуы мүмкін. Бұл тәуекелді құзыреттер мен маркетинг процестерін күшейту, сондай-ақ клиенттермен тұрақты кері байланыс орнату арқылы бақылауға болады;

"Нұр-Әлем" сферасының кірістілігінің төмендеуі баға саясатының дұрыс болмауына байланысты. Бұл тәуекел баға саясатын қалыптастыру барысында туындаған қателіктер жіберілген жағдайда және адамдардың келуі бойынша мақсаттарға қол жеткізілмеген жағдайда туындауы мүмкін. Бұл тәуекелді халықпен кері байланыс функциясын енгізу, түрлі баға белгілеу сценарийлерін талдау арқылы бақылауға болады;

орташа чектің төмендеуі. Бұл тәуекел сауда орындарының қызметі көрсеткіштерінің төмен болуынан туындауы мүмкін, мысалы, жарамсыз өнімдерге, жоғары бағаға, тұтынушыларға ыңғайсыз орналасуға және басқаларға байланысты. Осы тәуекелді бақылау үшін Қоғам "Нұр-Әлем" сферасындағы сауда орындарын дұрыс орналастыруға, ұсынылатын өнімдерді және олардың бағаларын ойластыруға тиіс. Сондай-ақ, Қоғам қызметті жақсарту тұрғысынан клиенттермен тұрақты кері байланыста болуы керек;

табиғи апаттарға, вандализмге, қылмыс пен терроризмге байланысты "Нұр-Әлем" сферасының және оның активтерінің зақымдануы. Бұл тәуекел физикалық қауіпсіздікті күшейту, негізгі құрылымдардың сапасын күшейту және үнемі бақылау, сондай-ақ сақтандыру компанияларымен шарттар жасасу арқылы бақылауға алынуы тиіс;

жағымсыз макроэкономикалық жағдайға байланысты "Нұр-Әлем" сферасына келу деңгейінің төмендігі. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғамға макроэкономикалық ахуалды мұқият бақылап отыру және ол туындаған жағдайда тиісінше: акциялар, баға белгілеуді өзгерту, маркетинг, контент және т.б. арқылы ден қою қажет.

Объектілер мен мүліктерді басқару бағыты шеңберінде мынадай тәуекелдерді атап көрсетуге болады:

табиғи апаттарға, вандализмге, қылмыс пен терроризмге байланысты объектілердің зақымдануы. Бұл тәуекел физикалық қауіпсіздікті күшейту, негізгі құрылымдардың сапасын күшейту және тұрақты бақылау және сақтандыру компанияларымен шарттар жасасу арқылы бақылауға алынуы тиіс;

объектілерді реконструкциялау мерзімдері мен бюджеттердің орындалмауы. Бұл беделдің төмендеуіне, клиенттерді жоғалтуға, қаржылық шығыстарға әкелуі ықтимал. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғам реконструкция процесінің барынша тиімді, ашық және жедел болуы үшін жобаларды басқару функциясын күшейтуі тиіс;

мерзімдердің, бюджеттер мен сапаның орындалмауына байланысты ғимараттар сапасының төмен деңгейі. Бұл өз кезегінде, клиенттердің Қоғам объектілерінің шеңберінде өз қызметін жүргізуге ниетінің болмауына және толтырылудың төмендеуіне, жағымсыз қаржы нәтижелеріне әкелуі ықтимал. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғам реконструкция процесінің барынша тиімді, ашық және жедел болуы үшін жобаларды басқару функциясын күшейтуі тиіс;

зәкірлік клиенттердің қызметі бойынша талаптарды келісу немесе талаптарды өзгерту процестері барысында оларды жоғалту. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғам мемлекеттік құрылымдар атынан зәкірлік жалға алушылармен және олардың құрылтайшыларымен өзара іс-қимыл және Қоғам үшін неғұрлым қолайлы жағдайлары бар шартқа қол қоюды жеделдету бойынша функцияларды күшейтуі қажет;

маркетинг функциясының әлсіздігіне немесе объектілер сапасының нашар болуына байланысты коммерциялық объектілердің толтырылмауы. Бұл Қоғам үшін жағымсыз қаржылық нәтижелерге әкелуі ықтимал. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғам маркетинг және реконструкциялау бойынша жобаларды басқару функциясын күшейтуі тиіс;

ұсыныстардың шамадан тыс көптігіне және коммерциялық жылжымайтын мүлікке сұраныстың жетіспеушілігіне байланысты жалдау мөлшерлемелері мен толтырылу бөлігіндегі қысым. Бұл өз кезегінде Қоғам қызметінің жағымсыз қаржылық нәтижелеріне әкелуі ықтимал. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғам нарықтың жай-күйін мониторингтеу функциясын күшейтіп, қажет болған жағдайда, ағымдағы нарық болмысымен өз ұсынысын теңестіру мақсатында жалдаушылар үшін талаптарды жедел тәртіппен ауыстыруы тиіс.

ККІ өткізу бойынша қызметтің шеңберінде мынадай тәуекелдерді атап көрсетуге болады:

мемлекеттік міндеттер орындалмаған жағдайда мемлекеттік ірі ККІ-ні жоғалту. Бұл Қоғамның теріс қаржылық нәтижелеріне және объектілердің төмен жүктелуіне әкелуі мүмкін. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғам осы мәселенің құқықтық аспектілерін зерттеуге баса назар аударуы қажет, сондай-ақ барлық мүдделі тараптардың қатысуын және келісуін қамтамасыз етуі қажет;

нашар ұйымдастырылуына қатысты өткізілетін іс-шаралардың тоқтатылуы. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғам шараларды басқару және сүйемелдеу бойынша функцияны күшейтуі қажет;

стратегиялық әріптестіктерді құруда клиенттердің аз саны тартылған және қиындықтар орын алған жағдайда, көрме алаңдарын жалға беру бағыты бойынша қаржылық шығындар. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғам маркетинг функциясын нығайтуды, сондай-ақ нарықтағы негізгі ойыншылармен және клиенттермен келіссөздер жүргізу процесінің жоғары деңгейін қамтамасыз етуі, сондай-ақ көрме алаңдарының сапасы деңгейінің өз қажеттіліктеріне сәйкес келуін қамтамасыз етуі тиіс.

Инвестициялық жобаларды аяқтау бойынша қызметтің шеңберінде мынадай тәуекелдерді көрсетуге болады:

инвесторлармен келіссөздердің бұзылуына байланысты инвестициялық жобаларды іске асырудың тоқтатылуы. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғам мүдделі тұлғалармен қарым-қатынасты басқару бойынша процесті енгізуі керек;

жобаның мерзімдері, көлемі мен бюджеттеріне қатысты инвестициялық жобаларды іске асырудың бұзылуына байланысты инвестициялық жобаларды іске асыруды тоқтату. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғам инвестициялық жобаларды сүйемелдеу және басқару бойынша тиімді функцияны енгізуді пысықтайды;

әріптестердің экономикалық көрсеткіштерінің нашарлауына байланысты инвестициялық жобалардан қаражатты түгел алмауы. Бұл тәуекелді бақылау үшін Қоғам сақтандыру түрінде тәуекелдерді азайту, шарттарды жетілдіру және банкроттық жағдайында активтерді кепілге салу тетіктерін әзірлейді.

Қоғамның орнықты даму жөніндегі қызметі шеңберінде мынадай тәуекелдерді атап көрсетуге болады:

Қоғамда жасыл технологияларды дамытуға деген ұмтылыстың болмауы. Бұл тәуекел "жасыл" технологиялар саласындағы жаһандық үрдістерді тұрақты мониторингтеу мен зерделеу арқылы және Қоғамға жаңа технологияларды енгізу орынды болған жағдайда басқарылады;

ұжым тарапынан бизнес-процестің жетілдірілген моделін және ұйымдық құрылымын қабылдаудағы қиындықтар. Бұл тәуекел олардың іс-әрекеттерінің жылдамдығы мен дәйектілігін анықтау және персоналды өзгерістерге дайындау жолымен басқарылады;

штатты ұлғайту қажеттігі және тиісінше шығасылардың ұлғаюы. Бұл тәуекел құрылымды тиімді жоспарлау, персонал саны мен шығындар және оны жыл сайын бекіту жолымен басқарылады;

түрлі себептерге байланысты кадрлардың тұрақтамауының өсуі, мысалы, операциялық үлгідегі және ұйымдық құрылымдағы өзгерістер, Қоғам беделінің төмендеуі және т.б. Бұл тәуекел кадрлар тұрақтамауын жыл сайын мониторингтеу, персоналды ынталандыру, беделге қатысты тәуекелдерді басқару, бизнес-процестердің және ұйымдық құрылымның жетілдірілген моделін енгізуді басқару, өзге тәуекелдерді басқару және т.б. арқылы басқарылуы керек;

Қоғамның операциялық шығынсыздығына қол жеткізбеу. Бұл тәуекел барлық стратегиялық бастамаларды жүзеге асыру, барлық стратегиялық ҚТК қол жеткізуді мониторингтеу мен бақылау, барлық стратегиялық бағыттардағы тәуекелдерді басқару арқылы басқарылатын болады;

Қоғам құрылымдарының тиімділіктің негізгі көрсеткіштеріне қол жеткізбеуі. Бұл тәуекел ҚТК жыл сайын мониторингтеу және бақылау, бизнес жүргізу кезінде

ынталандыруды және әлеуметтік жауапкершілікті арттыру арқылы басқарылатын болады.

КТО салу және басқару жөніндегі бағыт шеңберінде мынадай тәуекелдерді атап өтуге болады:

КТО салуды және пайдалануға беруді уақтылы аяқтау бойынша тиімділіктің түйінді көрсеткіштеріне қол жеткізбеу. Бұл тәуекел құрылыс жұмыстарын жүйелі түрде бақылау және мониторингтеу арқылы басқарылады;

КТО басқару үшін біліктілігі жеткіліксіз компанияны тарту. Бұл тәуекел басқарушы компанияларды таңдау бойынша нарықты талдау және мониторингтеу жолымен басқарылады.

Осы тәуекелдерді басқару үшін Қоғам жобаларды басқару тәжірибесін дамыту, стратегиялық бастамаларды іске асыруды мониторингтеу және нарық конъюнктурасын қадағалау үшін қажетті құзыреттер мен құрылымдық бөлімшелердің болуын қамтамасыз етуі керек.";

1-қосымшаның жоғарғы оң жақ бұрышындағы мәтін мынадай редакцияда жазылсын:

"QazExpoCongress" ұлттық компаниясы"
акционерлік қоғамының 2015 – 2024
жылдарға даму стратегиясына
1-қосымша";

"Астана ЭКСПО-2017" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының 2015 – 2024 жылдарға арналған даму стратегиясына 1-қосымша мынадай мазмұндағы бөліммен толықтырылсын:

"Сыртқы органы талдау

КТО-ның ұйымдастырылуы мен жұмыс істеуінің әлемдік тәжірибесі

Әлемдік тәжірибе көрсетіп отырғандай, көтерме ауыл шаруашылығы нарықтарынан тұратын тауар өткізетін инфрақұрылымды құру ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің өткізу нарықтарына еркін қол жеткізуін қамтамасыз етеді, өнімді сақтауға және сату алдындағы қажетті дайындауға және өңдеуге кепілдік береді, өнімнің сапасын арттыруға және оны уақтылы өткізуге мүмкіндік береді.

Табысты және тиімді ауыл шаруашылығы нарықтарын құрған елдердің бірі Франция – "Rungis" (Ранжис) базары, Испания – "Mercasa" (Меркаса) көтерме сауда базарларының желісі және Польша – "Bronisze" (Бронише) көтерме сауда базары болып табылады.

Француз базары әлемдегі ауыл шаруашылығы мен азық-түліктің аса ірі КТО болып табылады. Испандық "Mercasa" (Меркаса) бүкіл елдің аумағын қамтитын КТО бірыңғай мемлекеттік желісін құрудың үлгісі, ал "Bronisze" (Бронише) базары – Шығыс Еуропадағы КТО-ның іске асырылу үлгісі болып табылады.

"Rungis" (Ранжис) базары, Франция

"Rungis" (Ранжис) базары 1969 жылы қаланың орталық базарының базасында құрылған.

Бүгінгі күні балғын азық-түліктің әлемдегі ең ірі базары болып табылады: 2018 жылы оның айналымы 1,7 млн. тонна түрлі азық-түлік тауарларын құрады. Нарықтың халықты қамтуы – 18 млн. адам (оның ішінде 10,6 млн адам Париж агломерациясы тұрғындары). Тауарлардың 10 % экспортқа жіберіледі. Базар аумағы бойынша (1 млн. шаршы метрден астам сауда алаңы, 234 га жер) да, сондай-ақ ақша қаражатының айналымы бойынша да (жылына 9,0 млрд. еуро шамасында) Франциядағы ең ірі базар болып табылады.

Базар ұзақ мерзімді жұмыспен қамтуға және азаматтардың лайықты еңбек ақысына кепілдік бере отырып, шамамен 12 мың жұмыс орнын құрады. Базар аумағында арнайы Жұмыспен қамту орталығы ұйымдастырылған, ол нарыққа қатысушыларға қажетті персоналды іріктеп, оқытуға көмектеседі. Жобаны өңірлік билік органдары қолдайды.

"Mercasa" (Меркаса) базары, Испания

Көтерме азық-түлік базарларының испандық ұлттық желісі 1965 жылы құрылған. Желіні құру едәуір дәрежеде мемлекет (Қаржы министрлігі және Ауыл шаруашылығы, азық-түлік және қоршаған орта министрлігі) пен муниципалитеттер тарапынан қаржыландырылды. Бүгінде бұл SEPI мемлекеттік холдингі мен Ауыл шаруашылығы, азық-түлік және қоршаған орта министрлігі акционерлері болып табылатын мемлекеттік жария компания.

"Mercasa" (Меркаса) мемлекеттің базардың ашықтығын арттыру, салауатты бәсекелестікті ынталандыру және тамақ өнімдерінің қауіпсіздігін бақылау функцияларын орындайды.

Желіге Испанияның бүкіл аумағын қамтитын 23 ауыл шаруашылығы базар кіреді. Желінің 23 базары 7 млн. м2 аумақты алып жатыр, өнімді өткізудің жыл сайынғы көлемі – 5 130,0 мың тонна, оның ішінде 4 362,0 мың тонна жемістер мен көкөністер, 768,5 мың тонна ет және балық өнімдері. Желі 3600 жалға алушының қажеттілігін қамтамасыз етеді, олардың 32 %-ы – жеміс-көкөніс өнімімен, 12,5 %-ы – балық және теңіз өнімімен, 8,2 %-ы – ет өнімімен, 3 %-ы – гүл және 44 %-ы – басқа түрлерімен айналысады.

"Mercasa" (Меркаса) желісінің жыл сайынғы айналымы 15,0 млрд. еуродан асады.

"Bronisze" (Бронише) базары, Польша

"Bronisze" (Бронише) "Варшава ауыл шаруашылық көтерме базары" акционерлік қоғамы 1995 жылы құрылған. Ауыл шаруашылығы және азық-түлік ресурстары министрлігінің бастамасы бойынша көтерме базарлар мен ауыл шаруашылығы биржаларының желісін салудың үкіметтік бағдарламасы әзірленген. Бүгінде бұл Орталық және Шығыс Еуропадағы ең ірі және заманауи базар.

"Bronisze" (Бронише) акционерлік қоғам болып табылады, оның акцияларының 62 % – мемлекетке, 23 % өндірушілер мен көтерме сауда компанияларына, қалғандары – өзге де жеке және заңды тұлғаларға тиесілі. Барлығы 800-ден астам акционер бар.

Bronisze (Бронише) алаңы – 51.6 га, оның ішінде 8.5 га сауда залдары мен қалқалар алып жатыр. Жақын арада алаңы 12 000 м² болатын жаңа павильонды пайдалануға беру жоспарлануда. "Bronisze" (Бронише) базарларында жылына 1,2 млн. тоннадан астам тауар, айына 60 000 тоннаға жуық жеміс-көкөніс өнімдері сатылады, күнделікті айналым – 1 млн. доллар. Базарда жергілікті поляк көкөністері және жеміс-жидектері болмаған кезде, импорттық өнім сатылады, импорттық көкөністер мен жемістердің 90 % Испаниядан жеткізіледі.

Базар 14 млн. тұтынушыны азық-түлікпен қамтамасыз етеді және халыққа 2 мың жұмыс орнын ұсынады. Компания Варшава Батыс облысының (повят) ірі жұмыс берушілерінің бірі болып табылады, сондай-ақ спорттық және мәдени іс-шаралардың демеушісі бола отырып, жергілікті қоғамдастықтардың өмірінде маңызды рөл атқарады.

Ішкі ортаны талдау

Ағымдағы жағдайларда ауыл шаруашылығы өнімін өткізуді ұйымдастырудың ерекшелігі өндіруші мен түпкі тұтынушы арасындағы делдал санының көп болуы, ауыл шаруашылығы тауарын өндірушінің өткізу нарықтарына тікелей қол жеткізе алмауы, өндірістік өткізу инфрақұрылымымен жеткіліксіз қамтамасыз етілуі болып табылады, бұл өндірістік емес шығындарға әкеледі, сондай-ақ ауыл шаруашылығы өніміне баға құнының өсуіне әсер етеді.

Әкімдіктердің алдын ала мәліметтері бойынша республикада жалпы сыйымдылығы 1 908,3 мың. тонна 1 249 жеміс, көкөніс, картоп сақтау қоймалары бар, бұл өндірілген өнімнің сақталуын қамтамасыз ету үшін жеткіліксіз.

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің статистика комитетінің деректеріне сәйкес 2019 жылдың қорытындысы бойынша 6 716,1 мың тонна көкөніс (картоп, қырыққабат, сәбіз, пияз, қызылша, бұрыш, сарымсақ, баклажан және асқабақ), 1 285,17 мың тонна қызанақ пен қияр, 2 382,1 мың. тонна бақша, 279,0 мың тонна жеміс дақылдары жиналды.

Өсірілетін жеміс-көкөніс өнімдерінің негізгі көлемі (80 % астамы) шағын кәсіпорындарға тиесілі (фермерлер, жеке қосалқы шаруашылықтар) олардың өз өнімдерін сақтауға, өңдеуге және сату алдында дайындауға арналған жеткілікті өндірістік инфрақұрылымы жоқ, бұл ауыл шаруашылығы өнімдерінің зор шығындарына әкеледі.

Бұл ретте, ауыл шаруашылығы өнімін өндірушілер мен шаруа қожалықтары өндірген өнімнің 50 % жуығы егістіктен жиналып, егін жинау шамасына қарай (жаз-күз) тұтынылады деп бағаланады. Сондай-ақ, халық шаруашылықтары өндіретін өнімнің

50 % жуығы сақтауға арналған өндірістік инфрақұрылымды қажет етеді (сатып алу тетіктерін қолдану шартымен).

Жоғарыда аталғанды ескере отырып, республика бойынша ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің көкөніс сақтау қоймаларымен қамтамасыз етілуі сақтауға жататын көлемнің шамамен 56,8 % құрайды, бұл өнімнің сапасы мен көлеміне, сондай-ақ баға белгілеуге келеңсіз әсер етеді.

5-кесте. Қазақстан Республикасы өңірлерінің көкөніс сақтау қоймаларымен қамтамасыз етілуі

Өңір	Өндіру, мың тонна	Сақтау, мың тонна	Тапшылық, %
Республика бойынша	6 716,1	1 908,4	43%
Ақмола облысы	311,1	50,5	67,5%
Ақтөбе облысы	143,7	40,3	43,9%
Алматы облысы	1 376,3	173,6	74,8%
Атырау облысы	72,9	46,3	-
БҚО	101,6	40,1	21%
Жамбыл облысы	1 026,9	149,1	71%
Қарағанды облысы	449,9	246,8	-
Қостанай облысы	213,3	96,5	9,7%
Қызылорда облысы	104,2	20,8	60,1%
Маңғыстау облысы	6,7	6,7	-
Павлодар облысы	713,4	384,0	
СҚО	727,3	64,8	82,2%
Түркістан облысы	876,0	89,7	79,5%
ШҚО		87,2	69,7%
Нұр-Сұлтан қаласы	0,9	37,5	-
Алматы қаласы	3,2	1,0	37,8%
Шымкент қаласы	19,3	374,4	-

Сондай-ақ жеміс-көкөніс өнімдерін сақтау бойынша қуаттардың, бастапқы қайта өңдеу (сұрыптау, калибрлеу, буып-түю және орау) бойынша өндірістік қуаттардың жетіспеушілігі, тиісті инфрақұрылыммен әлсіз қамтамасыз етілуі, тарату қуаттарының жеткіліксіздігі, нарықтың әлсіз құрылымдалуы және азық-түлікпен мәмілелерді шоғырландырып ол қызмет көрсететін кәсіби және мамандандырылған көтерме компаниялардың жеткіліксіздігі орын алған.

Сақтау, алдын ала өңдеу, буып-түю және тасымалдау бойынша қуаттардың жетіспеушілігі зор шығындарға және өнім сапасының төмендеуіне әкеледі. Бұл ретте осы факторлар әртүрлі бағытта әсер етеді – шығындар тауар өнімінің өзіндік құнының ұлғаюына әкеледі, ал сапаның төмендеуі керісінше, өнімнің бағасын шектейді. Нәтижесінде, ауыл шаруашылығы өнімін өндірудің рентабельділігі көп жағдайда шаруашылықтарда тіпті қарапайым ұлғайтуды қамтамасыз етпейді, ал жекелеген жағдайларда рентабельділік деңгейі нақты шаруашылыққа берілетін мемлекеттік қолдау көлеміне ғана байланысты.

Осылайша, көрсетілген факторлардың бәрі ауыл шаруашылығы өндірісінің рентабельділік деңгейін шектей отырып, өнімнің өзіндік құнына тікелей әсер етеді. Ал бұл жағдай, өз кезегінде, шаруашылықтардың жаңа технологияларға инвестиция салу мүмкіндіктерін шектейді, бұл жоғары шығын проблемасын тереңдете түседі. Сондықтан осы проблемаларды шешу қосымша қуаттарды құру және КТО желісі түрінде азық-түліктің дистрибуция жүйесін қалыптастыру жолымен кешенді сипатта болуы тиіс.

Тауар өткізетін жүйені құрудың алдын ала макроэкономикалық әсері.

КТО-ның тауар өткізу желісін құру ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің өндірістік емес шығындарын азайтуға, өнімді өткізуге кепілдік беруге және тиімсіз көтерме алыпсатарлардан аулақ болуға мүмкіндік береді.

Бүгінгі күні жеміс-көкөніс өнімдері нарығында аса зор шығындар байқалады. Негізгі себеп – жеткізілетін өнімнің шамамен 80 % шағын өндірушілердің үлесіне (фермерлер, жеке қосалқы шаруашылықтар) келеді.

Республикада ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіру көлемі жылына 6716,1 мың. тоннаны құрайтынын ескере отырып, оның 40 % немесе 2,7 млн. тоннасы, әдетте, өнімді тиісті тасымалдау, сақтау және қайта өңдеу үшін қажетті инфрақұрылымның болмауына, сондай-ақ өткізу нарығының болмауына байланысты өндірістік емес шығындарды құрайды.

КТО желісін құру, тиісті дистрибуцияны, ауыл шаруашылығы өнімдерін сақтауды, тасымалдауды және өткізуді қамтамасыз етеді, бұл фермерлерге жеміс-көкөніс өнімдерінің көлемі мен түрлерін неғұрлым сапалы жоспарлауға, сондай-ақ өз өндірісін дамытуға мүмкіндік береді.

Алдын ала есептеу бойынша КТО тауар өткізу желісін құру өндіру, өңдеу, сақтау және тасымалдау кезінде тауарлық шығындарды қазіргі 40 %-тен 2025 жылға қарай 10 % дейін (1,7-ден 0,5 млн. тоннаға дейін) қысқартуға мүмкіндік береді және 1,2 млн. тонна жеміс-көкөніс өнімдерін сақтауға мүмкіндік береді.

Бұл ретте, фермерлердің табысы 72 млрд. теңгеге дейін ұлғаяды және қазіргі 244 млрд. теңге мөлшеріндегі субсидиялар жағдайында ауыл шаруашылығы өнімдерін өндіруге шамамен 316 млрд. теңге инвестиция салуға мүмкіндігі болады.

Өндіріске меншікті инвестициялар көлемін ұлғайту ауыл шаруашылығы мақсатындағы өңделетін жерлердің қосымша өсімін қамтамасыз етеді және ауыл шаруашылығы техникасы мен жабдықтарын жаңғырту мен жаңартуды жүргізуге мүмкіндік береді, бұл жеміс-көкөніс өнімдерін өндіру көлемінің өсуін және түсімділікті арттырады, ал бұл өз кезегінде жеміс-көкөніс өнімдерін экспорттау бойынша қосымша әлеует туғызады.

Жеміс-көкөніс өнімдерін өндіру көлемінің өсуі, ауыл шаруашылығы инфрақұрылымын жаңғырту, өткізу нарығына қол жеткізу және түсімділігін 8 % дейін

арттыру есебінен тұтынушы үшін ауыл шаруашылығы өнімдеріне бағаның 45 % дейін төмендеуі күтілуде.

Экспорттық әлеуеттің өсімі 1,45 млн. тоннаны құрайды.

Сондай-ақ, ауыл шаруашылығы тауарын өндірушілердің өтімділігі мен сенімділігін арттыру, тәуекелдерді азайту есебінен ауыл шаруашылығына ЕДБ-нен қосымша 650,0 млрд. теңге тартуға мүмкіндік береді.

6-кесте. Көлеңкелі сауданы қысқарту

	2018 (база)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Тауар айналымы, млрд.тг	33 882,0	41 069,0	46 381,0	52 122,0	58 321,0	65 009,0	72 220,0
Саудадағы көлеңкелі ЖІӨ-ге шаққандағы үлесі, %	8,62	8,3	8,0	7,3	6,6	5,9	5,2
ЖІӨ-ге шаққандағы сауда ЖҚК үлесі, %	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8	16,8
Жалпы тауар айналымынан көлеңкелі сауда үлесі, %	51%	49%	47,6%	43,5%	39,4%	35,1%	31,0%
Ұсынылатын шараларды ескере отырып, көлеңкелі айналым, млрд.тг	17 384,7	20 290,3	22 086,2	22 679,3	22 924,2	22 830,5	22 353,8
2018 жылғы құрылымы бойынша көлеңкелі айналым, млрд.тг	17 384,7	21 072,3	23 797,9	26 743,6	29 924,2	33 355,8	37 055,7
Сауда саласы бойынша салық жүктемесінің коэффициенті, %	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Көлеңкеден шығарылған қосымша сауда көлемі, млрд.тг	-	782,3	1 711,7	4 064,3	6 943,0	10 525,3	14 701,9
Көлеңкеден шығару есебінен қосымша салық көлемі, млрд.тг	-	25,0	54,8	130,1	222,2	336,8	470,5

2020 жылдан бастап 2025 жылға дейінгі кезеңде көлеңкеден шығару есебінен қосымша салық көлемі 25,0 млрд. теңгеден тиісінше 470,5 млрд. теңгеге дейін ұлғаяды.

КТО-ның тауар өткізу желісін құру тиімсіз делдалдардың санын қысқартады және көлеңкелі сауда айналымын қадағаланбайтын экономиканың жалпы көлемінің 51 %-інен 31 %-іне дейін азайтады.

КТО желісінің жұмыс істеуі

КТО желісін дамыту жобасының мақсаты ішкі азық-түлік көмегін көрсету мен азық-түлік қауіпсіздігі проблемаларын шешу үшін резервтер қалыптастыруды қоса алғанда, ауыл шаруашылығы өнімдерін өткізуді қамтамасыз ету және КТО желісі шеңберінде ауыл шаруашылығы өнімдерін қабылдау, өткізу, алдын ала өңдеу, бастапқы өңдеу және тиісінше сақтау үшін жағдайлар жасау есебінен импортты алмастыру және ауыл шаруашылығы өнімдерін өткізуді қамтамасыз ету болып табылады.

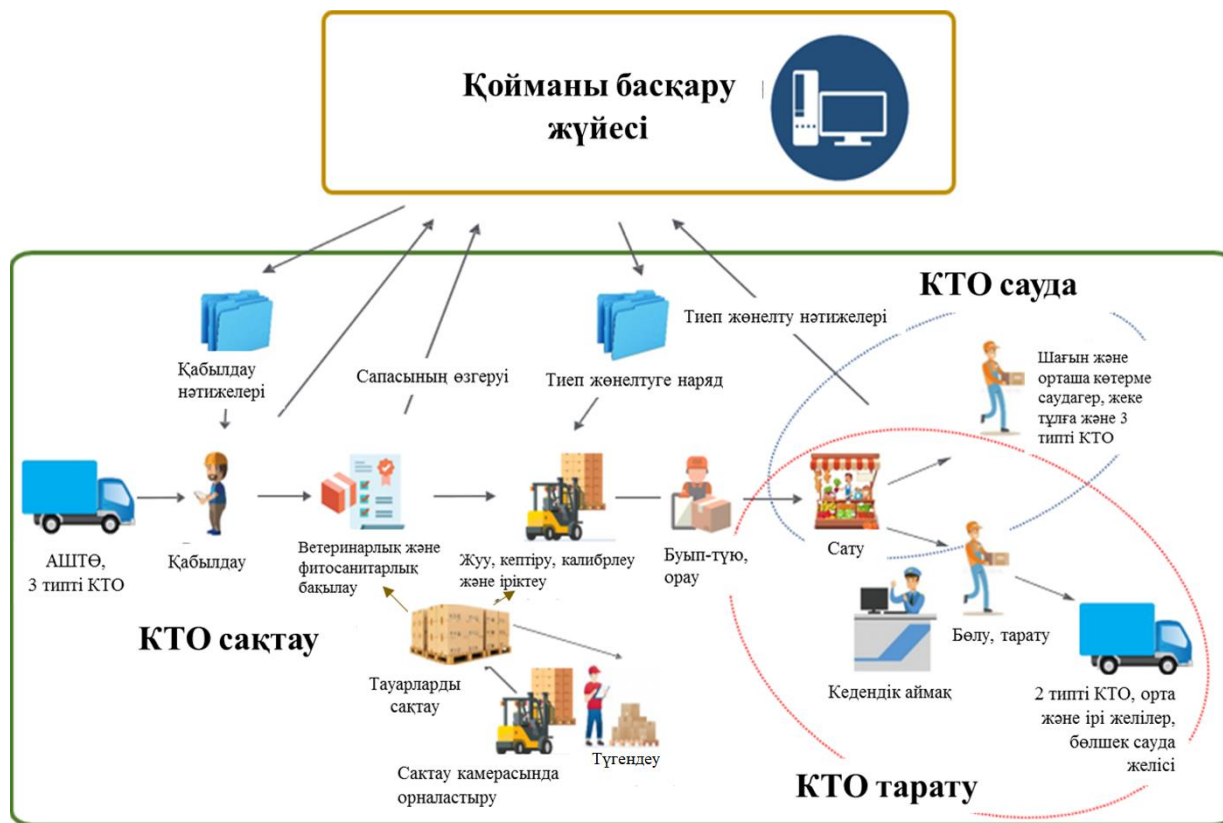
КТО негізгі функциялары:

- ауыл шаруашылығы өнімдерін қабылдау;
- ауыл шаруашылығы өнімдерінің тауарлық партияларын жинақтау;
- ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеу;
- ауыл шаруашылығы өнімдерін бастапқы қайта өңдеу;
- ауыл шаруашылығы өнімдерін сақтау;

- баға белгілеудің қалыптасуы мен ашықтығы;
  - ауыл шаруашылығы өнімдерінің көтерме саудасы, оның ішінде электрондық биржалық сауда-саттықты ұйымдастыру шарттарын қамтамасыз ету мүмкіндігі;
  - жәрмеңке-көрме және маркетинг іс-шараларын өткізу.
- КТО аумағында мемлекеттік функцияларды іске асыру мүмкіндігі:
- ветеринарлық бақылау;
  - фитосанитарлық бақылау;
  - азық-түлік резервін қалыптастыру;
  - кедендік қызмет көрсету;
  - шаруашылық жүргізудің шағын нысандарын қоса алғанда, ауыл шаруашылығы өндірушілерін мемлекеттік қолдау;
  - біріктіруші КТО бірыңғай ақпараттық жүйесін құру және қолдау (ауыл шаруашылығы өнімінің көлемі/бағасы бойынша ақпаратты жинау және талдау), ауыл шаруашылығы өндірушілерін ақпараттық қолдау.

Сауда-өткізу тізбегін ретке келтіруде КТО базасында жұмыс істейтін кооперация орталықтары (сақтау, әмбебап) маңызды рөл атқаратын болады. Бұл орталықтар бизнес-қауымдастықтармен, үкіметтік емес және халықаралық ұйымдармен ынтымақтастықта кәсіпкерлердің құзыретін арттыруға бағытталған бірлескен оқу бағдарламаларын жүргізетін болады. Сондай-ақ, осы орталықтар тауарлар бойынша, өткізу нарықтарына жақындығы бойынша және осы тізбектің барлық қатысушылары арасындағы өзара іс-қимылдың тиімді схемасын белгілеу үшін басқа параметрлер бойынша талдау жүргізетін болады.

6-сурет. КТО өндірістік процесі

Ауыл шаруашылығы өнімдерін қабылдау мынадай кезеңдерден тұруы мүмкін: өнімнің сапасын бақылау; санын анықтау; түсіру. Бірінші сатыда өнімнің сапалық өзгерістері (ашу, шіру, шырыштану, зеңдену, уытты бактериоздардың дамуы процесі салдарынан бүлінген тауар) тұрғысынан сынамасы жүргізіледі. Тауарды қабылдаудың келесі сатысында салмақты (көлемді) анықтау жүзеге асырылады. Одан әрі өңдеу/қайта өңдеу үшін түсіру және тасымалдау.

Жүк партиясын жинақтау дегеніміз жеткізушілерден алынған жүктерді қайта сұрыптауды және оларды одан әрі тұтынушыға жөнелту үшін партияларға шоғырландыруды білдіреді. Партияларды ірілендіру көлік ағындарын оңтайландыруға ықпал етеді, бұл көлік шығындарының төмендеуіне әкеледі.

Ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеу сұрыптауды, калибрлеуді, жууды, орауды қамтиды. Өнімнің тауарлық түрін жақсартудан басқа өңдеу процесінде кондициялық емес және бүлінген тауарды бөліп алуға болады.

Өнімнің сапасын сақтау және ұзақ мерзімді сақтауды қамтамасыз ету үшін кейіннен (өнеркәсіптік) қайта өңдеуде шикізат түрінде пайдалана отырып, ауыл шаруашылығы өнімін бастапқы қайта өңдеуді жүзеге асыру мүмкін болады.

Сақтау – өндірушіден тұтынушыға дейінгі тауар қозғалысы кезеңдерінің бірі. Ауыл шаруашылығының оңтайлы режимін, ауаны алмастыру сипаты мен газ ортасының құрамын баптап ұстау жыл бойы жеткізу қарқынын қамтамасыз ете отырып, ауыл шаруашылығы өнімдерінің сақталуына ықпал етеді.

КТО-да өткізілетін азық-түлік тауарларының (сатылған өнімнің көлемі және оның орташа бағасы) сауда-саттығының жай-күйі туралы ақпаратты жинақтап қорытындылау электрондық биржалық сауда-саттықты ұйымдастыруға ықпал етуі мүмкін. Өндірушілер мен сатып алушылардың бір жерде шоғырлануы, ауыл шаруашылығы өнімдерінің нарықтық құнын қалыптастыру үшін алғышарттар жасайды.

Жәрмеңке-көрме және маркетинг іс-шараларын өткізу тұтынушылар арасында тауар өнімдерін ілгерілетуге және ауыл шаруашылығы өнімдерін жеткізуде жаңа шарттар жасауға ықпал етеді. Осындай іс-шараларды өткізу тұтынушылардың ағынын қамтамасыз етеді, бұл ілеспе қызметтерді тұтынуға әкеледі.

Жолға қойылған ветеринарлық бақылау ауыл шаруашылығы өнімдерінің ысырап болу қаупінің айтарлықтай қысқаруына әкеледі. Ветеринарлық бақылау, ең алдымен, қажетті инфрақұрылымы, білімі жоқ және көп жағдайда сапасыз өнімді дер кезінде анықтауға қабілетсіз шағын ауыл шаруашылығы өндірушілері үшін қажет. Ірі өндірушілердің, әдетте, меншікті зертханалары бар.

Тиімді фитосанитарлық бақылауды ұйымдастыру ішкі ақауларды, оның ішінде жеміс-көкөніс өнімдерінің сұрыптық ерекшеліктерін анықтауды қамтамасыз етеді. Өсімдік шаруашылығы өнімдерінің бірқатар аурулары жасырын түрде өтеді, сондықтан КТО аумағында барлық үлгідегі технологиялық зертхананың болуы сапасыз өнімді бастапқы сатыда (сақтауға ауыстырғанға дейін) анықтауға ықпал етеді.

КТО аумағында кедендік терминалдың болуы (бөлу) жүктерді ресімдеу рәсімін айтарлықтай жеделдетуге мүмкіндік береді, бұл тауардың айналымын арттырады.

Қоймалық үй-жайлар, ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеу және қайта өңдеу желілері сияқты объектілерді қамтитын инфрақұрылымды дамыту шағын өндірушілердің шығындарын қысқартуға мүмкіндік береді. Өткізу нарықтарына қол жеткізу ауыл шаруашылығы өнімдеріне деген тұрақты сұранысты қамтамасыз етеді.

Ақпараттық алмасу процесінде бір-бірімен өзара іс-қимыл жасайтын КТО жүйесін қалыптастыру, өңірлік көтерме орталықтардан азық-түліктің артық мөлшерін таратуды қамтамасыз етеді. Ауыл шаруашылығы өнімінің көлемі/бағасы жөніндегі ақпаратты шоғырландыру мен талдауды жекелеген тауар позициялары бөлінісінде жүргізу қажет, оларға кеңінен қол жеткізу ауыл шаруашылығы өніміне әділ бағаны қалыптастыруға, сондай-ақ биржалық сауданы дамытуға ықпал ететін болады.

Жобаның негізгі экономикалық пайдасы

Азық-түлік тауарлары бағасының төмендеуі:

- КТО дистрибутивтік тізбектегі делдалдар санының төмендеуіне байланысты соңғы тұтынушылар үшін азық-түлік тауарларына бағаның төмендеуіне ықпал етеді;

- сатушылар мен сатып алушылардың жоғары шоғырлануы бәсекелестікті арттыруға, соның салдарынан бағаның төмендеуіне және өнім сапасының артуына ықпал етеді;

- өнімді сақтау, сұрыптау, бастапқы өңдеу, өлшеп орау, сертификаттау, зертханалық зерттеулер бойынша бірыңғай қызмет кешенін ұсыну, сатылатын өнімнің өзіндік құнын төмендетуге алып келеді;

- көтерме сатып алушылар үшін қажетті тауарларды бір жерде қолайлы бағалар бойынша шоғырландыру тауарларды сатып алу жөніндегі уақытша шығындарды, тауарларды сақтау мен тасымалдауға арналған шығындарды төмендетуге алып келеді, бұл нарықтан тыс сатылатын тауарларға үстеме бағаны төмендетуге мүмкіндік береді.

Ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілердің кірістерін ұлғайту:

- көтерме дистрибьюторларға тікелей қол жеткізу өткізу арналарын іздеуге арналған шығындарды төмендетеді;

- нарық конъюнктурасын жақсы білу өнімді сатудың әділ нарықтық бағасына ғана емес, сонымен қатар өндірістің өткізілетін өнімге қойылатын нарық талаптарына тез бейімделуіне әкеледі;

- тауарларды алыпсатарлардың қатысуынсыз көтерме сатып алушылармен тікелей өзара іс-қимыл жасау мүмкіндігі тікелей өнім өндірушілердің пайдасын арттыруға ықпал етеді;

- тауар айналымын арттыру, өнімді сақтау кезінде шығындарды азайту, тауарларды бастапқы өңдеу, сұрыптау, өлшеп орау, сертификаттау және өнімнің сапасын бақылау бойынша қызметтердің бір жерде шоғырлануы өнімнің өзіндік құнын төмендетуге алып келеді.

Басқа да әлеуметтік-экономикалық пайдалар:

- жаңа жұмыс орындарын құру;

- азық-түлік тауарларының құнын төмендету қала тұрғындарының әл-ауқатын арттыруға алып келеді;

- өнімді санитарлық бақылаудың қалыптасқан жүйесінің болуы, өнімді сақтау шарттарының жақсаруы тұтынушыға сапасыз өнімнің түсуін айтарлықтай төмендетуге көмектеседі;

- ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілердің табысын арттыру ауыл тұрғындарының еңбек ақысын көтеруге және ауылдың жұмыссыздық деңгейін төмендетуге әкеледі.";

2-қосымшаның жоғарғы оң жақ бұрышындағы мәтін мынадай редакцияда жазылсын:

"QazExpoCongress" ұлттық компаниясы"

акционерлік қоғамының 2015 – 2024

жылдарға

арналған даму стратегиясына

2-қосымша";

"Астана ЭКСПО-2017" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының 2015-2024 жылдарға арналған даму стратегиясына 2-қосымшада:

"Ірі ККІ ұйымдастырушысы және ЭКСПО-2020 Дубай, ЭКСПО-2023 Буэнос-Айрес және ЭКСПО-2025 Осака көрмелеріне қатысу функциясы бағытын SWOT-талдау" деген 3-кесте мынадай редакцияда жазылсын:

"

<p>Күшті жақтары Қоғамның жалғыз акционерімен (Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі) жұмыс байланыстарының болуы; Қоғамның ірі, оның ішінде халықаралық деңгейдегі іс-шараларды дайындау мен өткізу тәжірибесінің болуы; халықаралық ынтымақтастық тәжірибесі, шетелдік әріптестермен келіссөздер жүргізу тәжірибесінің болуы; ККІ өткізу бөлігінде Қоғамның мықты бренді.</p>	<p>Ә л с і з ж а қ т а р ы үздік халықаралық тәжірибеге сәйкес ККІ-мен айналысатын бөлінген құрылымдық бөлімшенің болмауы; конгресс-көрме қызметін басқару бөлігінде кешенді ақпараттық жүйенің б о л м а у ы ; жеке іс-шаралар базасының болмауы.</p>
<p>Мүмкіндіктер мемлекеттік ККІ өткізудегі тауашаны иелену; көрме алаңдарын жалға алу бөлігінде ККІ нарығында жетекші ойыншылармен стратегиялық әріптестік; Қоғам өткізетін іс-шаралар санының артуына байланысты Конгресс-орталық пен Көрме орталығының жүктемесінің артуы.</p>	<p>Қ а у і п т е р әлемдік экономиканың тұрақсыздығы, шикізат бағасының құбылмалылығы, қарыз капитал құнының артуы, инвестициялардың кетуі, экономикалық белсенділіктің төмендеуі ұлттық, сондай-ақ шетелдік қатысушылар тарапынан ККІ-ге деген қызығушылығының төмендетуіне алып келуі мүмкін; тапсырыс берушілердің тарапынан бюджетке қысымға байланысты өткізілетін іс-шаралардың пайдалылығының төмендігі; нарықтағы бәсекелестік.</p>

".

мынадай мазмұндағы 6-кестемен толықтырылсын:

"6-кесте. Сауда инфрақұрылымын дамыту функциясы бағытын SWOT-талдау:

<p>Күшті жақтары Қоғамның жалғыз акционерімен жұмыс байланыстарының болуы (Қазақстан Республикасы Сауда және интеграция министрлігі); мамандандырылған және бірегей объектілердің құрылысында тәжірибенің болуы; ірі инвестициялық жобаларды іске асыру тәжірибесінің б о л у ы ; халықаралық ынтымақтастық, шетелдік әріптестермен келіссөздер жүргізу тәжірибесінің болуы; Қоғамның мықты бренді.</p>	<p>Ә л с і з ж а қ т а р ы үздік әлемдік тәжірибеге сәйкес КТО дамытумен айналысатын бөлінген құрылымдық бөлімшенің болмауы; КТО желісін және барлық сауда инфрақұрылымын басқару бөлігінде кешенді ақпараттық жүйенің болмауы.</p>
<p>Мүмкіндіктер ҚР аумағында және одан тыс жерлерде тауар өткізу жүйесін ұйымдастыру тауашасын елену; сауда инфрақұрылымының барлық қатысушыларымен</p>	<p>Қ а у і п т е р жобаны аяқтау мерзімін бұзу;</p>

стратегиялық өнімдердің ішкі және сыртқы сауда ағындарын тиімді өңіраралық қайта бөлу жөніндегі бірыңғай ұйымдық құрылым құру.	әріптестік; қаржыландыру мерзімі мен көлемінің бұзылуы; МЖӨ бойынша әріптестерді іздестіру кезіндегі уақытша және қаржылық шығындар.
--	--

".

3-қосымшаның жоғарғы оң жақ бұрышындағы мәтін мынадай редакцияда жазылсын:

"QazExpoCongress" ұлттық компаниясы"
акционерлік қоғамының 2015 – 2024
жылдарға
арналған даму стратегиясына
3-қосымша";

4-қосымшаның жоғарғы оң жақ бұрышындағы мәтін мынадай редакцияда жазылсын:

"QazExpoCongress" ұлттық компаниясы"
акционерлік қоғамының 2015 – 2024
жылдарға
арналған даму стратегиясына
4-қосымша";

5-қосымшаның жоғарғы оң жақ бұрышындағы мәтін мынадай редакцияда жазылсын:

"QazExpoCongress" ұлттық компаниясы"
акционерлік қоғамының 2015 – 2024
жылдарға
арналған даму стратегиясына
5-қосымша";

"Астана ЭКСПО-2017" ұлттық компаниясы" акционерлік қоғамының 2015-2024 жылдарға арналған даму стратегиясына 5-қосымшада:

"Өзектілендірілген Даму стратегиясының стратегиялық мақсаттарына арналған ҚТК" деген 2-кесте мынадай редакцияда жазылсын:

"

СТРАТЕГИЯЛЫҚ БАҒЫТ	МАҚСАТТАР	МІНДЕТТЕР	ҚТК	2019 ж.	2020 ж.	2021 ж.	2022 ж.
Сервистік көрсетілетін қызметтерді коммерцияландыруды қоса алғанда, объектілер мен мүлікті басқару	2024 жылы кеңсе және сауда мүлкін жалға беруден түсім 11,1 млрд. теңге	Маркетинг пен сату процестерін және клиенттермен өзара қарым-қатынасты күшейту	Бағыт бойынша түсім – 2024 жылға қарай 11,1 млрд. теңге	2 млрд теңге	4,3 млрд теңге	9,1 млрд теңге	9,7 млрд теңге
		Активтердің өмірлік циклін басқару процестерін енгізу					
		Объектілерді басқару жөніндегі процестерді аутсорсингке беруді қамтамасыз ету					
		Іс-шаралар портфелін					

ККІ өткізу және халықаралық іс-шараларға қатысу	2	2024 жылы ККІ өткізуден түсім 7,4 млрд. теңге	калыптастыру және басқару ККІ үшін алаңдарды басқару моделін енгізу	Бағыт бойынша түсім – 2024 жылы 7,4 млрд. теңге	1,6 млрд теңге	3,2 млрд теңге	7,3 млрд теңге	7,3 млрд теңге
	3	Халықаралық көрмелерге, оның ішінде ЭКСПО-2020 Дубай, ЭКСПО- 2023 Буэнос-Айрес және ЭКСПО-2025 Осака көрмелеріне қатысу	ЭКСПО, оның ішінде ЭКСПО 2020 Дубай, ЭКСПО 2023 Буэнос-Айрес, ЭКСПО 2025 Осака мамандандырылған және әлемдік көрмелерге табысты қатысуды қамтамасыз ету	ЭКСПО-ның мамандандырылған көрмелеріндегі қазақстандық павильонға келушілер саны – кемінде 1 млн. адам		1 млн адам		
			Қазақстандық мемлекеттік және квазимемлекеттік құрылымдар қатысатын халықаралық іс-шараларға қоғамды тартуды қамтамасыз ету	Қоғамның 2021 жылға қарай халықаралық іс-шараға қатысуы	1	1	2	2
"Нұр-Әлем" сферасының жаңа іскерлік орталықтың символы, туристерді тарту нүктесі ретінде жұмыс істеуін қамтамасыз ету	4	2024 жылға қарай Сфераға келетіндер санын жылына 350 мың адамға дейін арттыру	"Нұр-Әлем" сферасының контентін үнемі жаңартып тұратын қызметін құру	2024 жылға қарай Сфераға келушілердің жыл сайынғы саны 350 мың адам	250 мың адам	250мың адам	300 мың адам	320 мың адам
			Интернет-маркетинг функциясын күшейту					
	5	2024 жылға қарай "Нұр-Әлем" сферасының жалпы кірістер құрылымында қосымша түсімнің (билеттерді қоспағанда) 10 % үлесіне қол жеткізу	Бөлшек сауда нүктелерін дамыту	"Нұр-Әлем" сферасының жалпы түсіміндегі қосымша кірісті (билеттерді қоспағанда) –2024 жылға қарай 10 %	2 %	3 %	4 %	5 %
			Қосымша көрсетілетін қызметтер мен ойын-сауықтарды енгізу					
			2024 жылға дейін Қоғам теңгеріміндегі бос жер учаскелерін пайдалану арқылы					

Инвестициялық жобаларды іске асыру	6	Инвестициялық жобаларды іске асырудан ақша қаражатын алу – 2024 жылға қарай 5 млрд. теңге	инвестициялық жобаларды іске асыру	2024 жылға қарай іске асырылған инвестициялық жобалардан 5 млрд. теңге көлемінде ақша қаражаты	2,7 млрд теңге
			Инвестициялық жобаларды іске асыру мониторингі, инвестициялық жобалар бойынша міндеттемелердің		

			толық орындалуына қол жеткізу.						
Қоғамның орнықты дамуы	7	Әлеуметтік жауапкершілік стандарттарын жоғарылату	Әлеуметтік әріптестік қағидаты негізінде әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу	Персоналдың тартылу дәрежесі – 2024 жылға 70 %	65 %	66 %	67 %	68 %	
			Кадрларды үздіксіз даярлау жүйесін қалыптастыру	2024 жылға қарай кадрлардың тұрақтамауы 15 %-тен кем	23 %	21 %	19 %	17 %	
	8	2024 жылға қарай операциялық шығынсыздыққа қол жеткізу	Қызмет көрсетудің сенімділікке бағдарланған жүйесін енгізу (RCM)	2024 жылы EBITDA margin Қоғам > 15 %	-140 %	-38 %	13 %	14 %	
			Ресурстарға шығындарды қысқарту үшін "ақылды" технологияларды енгізу						
	9	2020 жылға қарай қоғамның трансформациясы	Бизнес-процестердің нысаналы моделін енгізу	2021 жылға қарай бизнес-процестердің нысаналы моделіне 100 % көшу	50 %	100 %	100 %	100 %	
			Ұйымдық құрылымды жетілдіру	2021 жылға қарай ұйымдық құрылымның нысаналы моделіне 100 % көшу	50 %	100 %	100 %	100 %	
Қызмет тиімділігі көрсеткіштерінің оңтайландырылған жүйесін енгізу									
КТО салу және басқару	10	Қазақстан Республикасының аумағында және одан тыс жерлерде тауар өткізу жүйесін құру	КТО желісін салу	2022 жылға қарай КТО құрылысына жер учаскелерін алу (бөлу, беру және ресімдеу)		9	15		
				2023 жылға қарай КТО салу* – 24 КТО		9	10	5	
			КТО желісін басқару	Мемлекеттік-жекешелік әріптестік қағидаттары негізінде басқарушы компанияны тарту – 2023 жылға қарай кемінде 1 оператор					кемінде 1

”;

Еркертпе:

*салықтық жеңілдіктерді ескере отырып (Қоғам мүлкіне салынатын салық мөлшері 0,1 %);

** салу құрылыстың жобалау-сметалық құжаттамасын әзірлеуді, сараптаманы, бюджеттеуді, мердігерді анықтауды, КТО салуды қамтиды.

Құрылыстың аяқталуына қарай пайдалануға беру.";

6-қосымшаның жоғарғы оң жақ бұрышындағы мәтін мынадай редакцияда жазылсын:

"QazExpoCongress" ұлттық
компаниясы" акционерлік
қоғамының 2015 – 2024
жылдарға арналған даму стратегиясына
6-қосымша".

2. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасының
Премьер-Министрі*

А. Мамин

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК